

RAPOR

İSRAİL SİYASETİNE BAKIŞ

HAZİRAN 2016

Vizyon Siyasi Kalkınma Merkezi
İsrail Araştırmaları Birimi
İstanbul

İSRAİL SİYASETİNE BAKIŞ
(İSRAİL SİYASET RAPORU)
HAZİRAN 2016

Özet

İsrail siyaseti Haziran ayında pek çok olay yaşamış ve bu olaylara ilişkin çeşitli alanlarda; Siyasi, yasama ve güvenlik düzeyleri konularında, reaksiyonlar vermiştir. Bu ayda görülen en önemli siyasi gelişme Tel Aviv’de bomba etkisi yaratan Türkiye ve İsrail ilişkilerinde anlaşmaya varılmış olunmasıdır. Ayrıca bu ay ülke içi ‘Terör’ ile mücadelede yasal karar alındı. Milliyetçi partiler kanadında alınan tüm kararlara, anlaşmalara dair tepkiler vardı.

Bir diğer taraftan, İsrail’de devamlı olarak artan konut fiyatları, alkol tüketiminin yaygınlaşması, Nazilerin kovuşturma sürecine devam edilmesi gibi konularda Haziran ayı raporunda yer aldı. Ayrıca raporda bu ayda yayınlanan pek çok kitaptan; Öne çıkan iki kitap bahsedildi. Biri; Shawki Friedman tarafından yazılan ‘Din Şeytanları’, diğeri ise eski Knesset Başkanı Avraham Burg tarafından yazılan ‘Dünyadaki Yarım Ahlaklı Ordu’ydü.

8 / 6 / 2016 Tel Aviv Operasyonu

8 Haziran 2016'da iki Filistinli genç Tel Aviv'in Sharona semtindeki restoranda düzenledikleri operasyon sonucunda 4 İsraili ölmüş, 16'sı ise yaralanmıştı.

Olay Karşısında Sağ Partilerin Tutumu:

Likud Partisi ve Hükümet Başkanı Benjamin Netanyahu, Hükümetin tepkisini kararlı ve rasyonel şekilde dile getirdiğini söyledi. İlk olarak Yeni Savunma Bakanı ve Yisrael Beiteinu Partisi Başkanı Avigdor Lieberman olayın sonucu hakkındaki eleştirilerin bırakılması gerektiğini ifade etti. Hükümet, tüm sağ partilerin olay hakkında tepkilerini içeren ve buna karşı yapılanları, yapılacakları söyleyen yazılı metnini açıkladı:

- 1- Sivillerin uygulanan operasyonda ortaya çıkan zararlarının karşılanacağı belirtildi.
- 2- Hükümetin kendi isteğiyle Ramazan ayında yayınlanacak on binlerce mesaj durduruldu.
- 3- Mahamreh ailesi kendisine ait uygulamalardaki yüzlerce yorumu geri çektirildi.
- 4- Halili yakınlarındaki Batı Şeria Bariyerlerinin boşluk kalan duvarlarının onarılması için gerekli bütçe oluşturulmalıdır. Denildi.

Olay Karşısında Orta Sol Partilerin:

Yeş Atid Partisi Başkanı Yair Lapid samimi dostları Avusturya ve İtalya Büyükelçileriyle birlikte olay yerine gitti. Lapid, düzenlenen saldırının İsrail Halkının günlük yaşantısını engelleyemeyeceği, insanların işleri devam edeceğini, demokratik ve özgür bir yaşama sahip olduğunu ölenlerin hayatta kalanlarla karşılaştırılmaması gerektiği ifade etti. Siyonist Kamptan Nahman Shay ve Amir Peretz yapılan saldırıyı kınayarak Netanyahu Hükümetine karşı var olan tüm faaliyetleri durduracak siyasi bir operasyon olduğuna işaret etti.

Emniyet ve Askeri Kanadın Tutumu:

İsrail Ordusu, uzun bir sessizlikten sonra meydana gelen saldırıya meydan okudu. Bu saldırıya karşı cevabın kısa bir sürede verileceğini duyurdu. Yapılan operasyonun başarılı olmasında İsrail yurtiçi gizli servisi olan Şin Bet'in katkısı vardı. Ayrıca Şin Bet son zamanlarda yönetimden pek çok bu yönde operasyon yapma yetkisi verildi.

- **Türkiye – İsrail İlişkilerinde Düzelmeye**

26 /6/2016 tarihinde ilan edilen İsrail ve Türkiye ilişkilerindeki normalleşme İsraili partilerin tümünde geniş tepkiye yol açtı. Destekçileri ve karşıtları düşük düzeyli işbirliğinin korunması gerektiğini savunmaktadırlar.

Sağ Partilerin Konumu:

Likud Partisi ve Hükümet Başkanı Benjamin Netanyahu, bu anlaşmaların iki ülke arasında çok önemli bir adım olduğunu belirtti ve atılan bu adımın İsrail ekonomisine ciddi katkı sağlayacağını, Türkiye kanalıyla Gazze'ye yardım aktarılacağını söyledi. Yisrael Beiteinu Partisi Başkanı Avigdor Lieberman sunulan anlaşmayla Türk ailelere verilecek tazminat İsrail siyasetini kötü yönde etkileyeceği belirterek Mini Güvenlik Konseyinde anlaşmanı tersine bir oylama olacağını ifade etti. Böylelikle Mini Güvenlik Konseyi üyelerinden Habayit Hayehudi Partisi Başkanı Naftali Bennett ve aynı partiden olan Adalet Bakanı Eilat Shaked anlaşmayı reddettiler ve aksi yönde oy kullandılar. Hükümet ortaklarından Shas Partisi ve Tevrat Yahudileri Partisi anlaşmaya tepki göstermeyerek, Türkiye ile ilişkilerde önem teşkil eden anlaşmayı onayladılar.

Orta Solun Konumu:

Muhafız kanatta anlaşmaya karşı büyük bir gözlemlendi. Siyonist Kampın Başkanı Yitzhak Herzog ve Meretz Partisi Başkanı Zahava Gal-On Türkiye ile olan ilişkilerin önemini belirterek anlaşmayı onayladılar. Fakat anlaşmaya Türk ailelere verilecek tazminatı noktasında eleştirdiler. Ayrıca elinde esir askerler bulunan direniş hareketiyle bir anlaşmanın olamayacağını belirttiler. Ek olarak Gal-On, Netanyahu'nun anlaşmayı altı sene boyunca kapalı tuttu şimdi ise bir başarı elde etmediğini öne sürdü. İşçi Partisi Eski Başkanı Shelly Yachimovich, anlaşmanın doğru gidilen yoldaki önemli bir adım olduğunu ve İsrail'in güvenliği açısından hayati öneme sahip olduğunu ifade etti. Yeş Atid Partisi Başkanı Yair Lapid, anlaşmanın amacına uygun olduğu fakat izlenilen yolun doğru olmadığını belirterek daha iyi bir yol haritası çıkarılabileceğini söyledi.

Meclis Başkanına Dayandırılan Doğu 'ya nefret dolu yorumlar Onuncu Haber Kanalında

7/6/ 2016 tarihinde Shas Partisinden Rami Zeidan atfedilen Doğu'ya nefret yorumlara siyasi arenadan büyük tepki geldi. Zeidan bu açıklamaları reddetmesine karşın kendisine sorular art arda geldi. 'Eşi faslı değil miydi?'

Sağ Partilerin Duruma Tepkileri:

Shas Partisi Başkanı Aryeh Deri Zeidan'ın parti ile ilişkisinin kesilmesinin istendiğini söyledi. Yapılan bu yorumların Doğu Devletlerine karşı bir zulüm olduğu belirtilmiş, Shas Partisine Knesset'te sempatanlarının kesilmesine sebebiyet vermiştir. Hükümet, Zeidan Partiden uzaklaştırılana kadar parti yasama için oy vermesi engellenmiştir. Likud Partisi, Hükümetin Zeidan hakkında yetkili olduğu ve Zeidan'ın parlamentodaki hiçbir oturuma etki etmemesi gerektiğini ifade etti. Hükümet Başkanı Netanyahu'nun Shas Partisi Başkanı Aryeh Deri ile görüşmesinden sonra farklılıkların azaltılması gerektiğini, Maliye Bakanı ve Kolano Partisi Başkanı Moshe Ekhalon ise yeni bir sayfa için özür dilenmesi gerektiğini söyledi.

Orta Sol Partilerin Tepkileri:

Siyonist Kamptan Nahman Shay toplumun kabul edemeyeceği bu durumdan dolayı Zeidan'ın kamuya hizmet etmesinin gereksiz olduğunu belirterek, Zeidan'ı istifaya çağırdı. Yeş Atid Partisi Başkanı Yair Lapid ise dikkatlice tehlikelere karşı iç tüzüğün toplanmasının sağlanarak, İsrail'de yaşanabilecek iç sürtüşmelerden uzak kalmaya çalışılması gerektiğini dile getirmektedir.

- **Terör Kanunu**

İsrail Meclisi (Knesset), üçüncü kanun olarak 'Terör' de karar kıldı. Habayit Hayehudi Partisinden olan Adalet Bakanı Eilat Shaked altı senedir tartışmalı olarak devam eden kanun tasarısını İsrail karşıtlarına yönelik ağır cezaları içermekteydi. Kanunun en önemli maddeleri:

1. 'Teröre' yardım eden onu yapan kadar ceza alacaktır.
2. Her türlü 'Terör' içerikli eyleme katılan kişilere 3 yıl hapis cezası verilecektir.
3. 'Terör' le ilişkisi bulunanların cezası 30 yıllla çarpılarak arttırılacaktır.
4. Toplumun yararı için 'Terör' le ilişkisi olan tüm kurum, kişi ve kuruluşlar topluma tanıtılarak 'Terör' içerikli olduğu söylenecektir.
5. Şin Bet 'in 'Terör' şüphesi sebebiyle tüm herkesin elektronik aletlerin incelenmesine izin verilecektir.

Sağ Partilerin Reaksiyonu:

Pek çok sağ parti Terör kanununa yönelik pozitif oylarını kullandı. Adalet Bakanlığı ile temsi edilen Habayit Hayehudi Partisinin başarısı olarak kabul edilir. İsrail Devleti siyasi yönden karşı olanlar sebebiyle yasaların mecburi olduğunu ifade edildi. Likud, kanunun; devlete karşı 'Terör' dalgasını hafifletmek, reddedilen Arapların devlette yaşayanları için önem teşkil ettiğini belirtti.

Orta Solun Reaksiyonu:

Eski Adalet Bakanı ve 'Htnoaa' Hareket Partisi Başkanı Tzipi Livni altı sene önce başlatılan kanun tasarısı yürürlüğe konularak İsrail'in 'Terör' le mücadelesine yeni bir soluk getirmiştir. Çünkü yerel kaynaklara göre sunulan bu kanun 1948'den beri yenilenmemiştir. Sol kanattan Meretz Partisi kanunu reddetti. Meretz'e göre bu kanun İsrail Devletindeki tüm Arapları 'Terörist' olarak göstermekteydi. İsrail Devletindeki Arap vatandaşların ve diğerlerini ayıran bir tavırdı. Siyonist Kamptan pek çok kişi bu kanun geçmesi için oy verdi.

Emniyet ve Askeri Kanadın Reaksiyonu:

Emniyetten sorumlu 'Şin Bet', oluşturulan kanunun dünyadaki benzerlerinden daha iyi bir 'Terör' kanunu olduğunu belirtti. Şin Bet çıkarılan kanunla şüphelileri daha kolay bulacağına işaret etti.

• İsrail Toplumunda Artan Alkol Tüketimi

Haretz Gazetesi, 'Aloosid' Uluslararası İşbirliği ve Kalkınma Örgütü İsrail'deki alkol tüketiminin %25 arttığını söylediği raporunu yayınladı. Rapora göre; Her sene kişi başı on litre içen aktif içiciler senede yüz şişe şarap içmiş oluyordu. İsrail Sağlık Heyeti her sene alkolün zararları ile ilgili farkındalık oluşturulmak için kuruldu. Özel bir ekip oluşturularak iletişim kanallarıyla kişilere mesaj gönderilerek alkol Zararlarıyla ilgili toplum bilgilendirilmeye çalışıldı. Böylelikle senelik olarak toplumun kaçının düzenli alkol tüketici olduğu araştırması yapılabildi. Daha sonra yaşları 17 olan 501 kadın ve erkeğin düzenli içen kesimin %30 'unu oluşturduğu ve kesimin alkol aldıktan sonra araç kullandığı saptandı.

Araştırmanın bize verdiği sonuçlar ışığında İsraili gençler arasında alkol tüketiminde birbirlerine güven duygusu oluşturacak bir birliktelik sağladığı ve bu güven duygusunun İsrail Devletinin günlük yaşantısında sıkça rastlanan şiddet olayları, gasp ve diğerleri sebebiyle oluşmadığı belirtildi.

Raporun işaret ettiği bir diğer nokta; Alkol tüketimin artmasında %70 oranında psikoloji şiddet ve cinsel şiddetin olduğudur.

Alkol kullanan genç erkekler %17 ve %34 arasında değişen oranı abartılı bulmaktadırlar. Çünkü sadece ayda bir kere içilen beş meşrubat alkollü olup bu içecekler zamana göre içilmektedir. Araştırmalara göre; Alkollü meşrubatları içen gençlerin %19 'un %8 'i 11 yaşında olup bu alkollü içeceklerden en az haftada bir kere içmektedir.

- **Nazilerin Kovuşturma S¼reci-**

İsrail İstihbarat birimi 'Mosad' Naziler hakkında kovuşturmaya yeniden başladı. Nazilerin kamplarda öld¼rd¼ę¼, işkence ettiği Yahudiler hakkında d¼zenli olarak Avrupa'daki Alman Adli makamlarının sorguladıkları, hapse attıkları da kovuşturmanın içerisindeydi. Mosad tarafından suçlanan 94 yaşındaki Anhold Henning gibi. Anhold Henning, Auschwitz-Birkenau kampında çoğunluğu Yahudilerden oluşan 170 bin kişinin işkence etmişti. Alman H¼k¼meti yetkilileri Anhold Henning'e Detmold kentinde bulunan hapishanede 15 sene hapis cezası verdi.

H¼rriyet Gazetesi, 30 kişilik Nazi listesi yayınladı. 1964'de ABD'de yaşayan bu kişiler savcılık talebinde; ' Latin Amerika'da, Mısır'da, Batı devletlerinde veya Amerika'da yaşayan suçlu olan Nazilerin adalete teslim olması, Katolik Kiliselerinin kontrol edilmesi gerektiğini ifade etti.'.

- **İsrail'de Artan Daire Fiyatları**

İsraili Analistler ' Berbat Başarısız' olarak ifade ettikleri Maliye Bakanı Moshe Ekhalon zamanında İsrail'de daire fiyatları arttı. 2015'de 229 bin şikel artan daire fiyatları t¼m oranların %13 ün¼ oluşturuyordu. Aslında dairelerin fiyatları normalinden %31 artmıştı. Bu ilk artışla kişilerin ev sahibi olabilmesi için 19 ile 21 yılın geçmesi gerekiyordu.

İsraili bilirkişi Liat Ron Devlet Konut Kredisi olarak isimlendirilen 'M_kinta' nın alınmasını önerdi. B¼ylelikle evler kolayca satılabilecekti. H¼k¼met ¼st¼ne d¼řeni yapmasına rağmen masrafları azaltacak bir ¼nlem olmadı.

2016 yılında diğer yıllarla karşılaştırıp artan daire fiyatlarının 100 bin şikel aralığında sabit tutulduğu açıklandı. Ekhalon kendi partisinin berbat başarısızlığı bitirmek için sosyal yardım çerçevesinde yoksullara destek vereceğini s¼yledi.

Ayrıca başka bir neden olarak k¼resel piyasalara ait olan; Britanya'nın Avrupa Birliğinden ıkması, İtalya'nın genel emlak piyasasını tahmin edememesi, Britanya'nın her geçen hafta azalan b¼tesidir.

- **Kitap: D¼nyadaki Yarım Ahlaklı Ordu / Eski Knesset Başkanı Avraham Burg**

Avraham Burg tarafında yazılan bu kitap İsrail’de şiddetli eleştirilere maruz kaldı. Çünkü Burg’un İsrail ordusunun dünyadaki en ahlaklı ordu olduğundan şüphesi vardı. Burg beyanında açıkça belirttiği gibi İsrail ordusunun Filistinli vatandaşların insan haklarını gasp ettiğini, ordunun İsrail Hükümetinden Filistinli yöneticilerden intikam aldığını söyleyerek suçlamaktaydı. Ordu Filistinlilerin vatan ve iyi bir yaşa isteğini bastırmak amacıyla kullanılmaktaydı.

Burg ayrıca; kullandığı başlığın başka bir slogan olduğunu yani ordunun toplumun yarısı olduğunu ifade etmeye çalışmıştır. Buradaki büyük hata Harediler diye isimlendirilen Ortodoks Yahudilerin İsrail ordusundan bir kısım olmak için çalışmasıydı. Buna ek olarak, Arapların marjinalleşmesi ve İsrail dışında kendilerine yaşam alanı oluşturmasıydı. İsrail’in tüm dikkati sadece Yahudiler üzerineydi. Burg’a göre; Ne yazık ki İsrail’in yarısı katı kansal bağlılıklarla oluşturulan milliyetçi bir toplumdur.

Burg orduyu İsrail Hükümetinin yozlaşmasına vesile bir araç olarak görmekteydi. Bu sebeple İsrail Hükümetinin üzerinde durduğu ilk şey; Yahudilerin güvenliğiydi. İkinci planda Araplar vardı. İlk iş egemenlik haklarının muhafazasını sağlamaktı. Eğer diğer Filistinliler üzerindeki hesaplamaları orduyu kullanarak gerçekleştiriyordu. Bazı gözlem raporlarına göre orduyu Araplara karşı kullanıyordu.

Burg eleştirilerinden dolayı İsrail ordusu tarafından kınanarak kovuldu. Fakat ordu hala Yahudiler dışında kişileri de kontrolü altında tutmaktadır ve hala ahlaki olmayan yönetmelerle bu işi yapmaktadır. Ordudaki askerlerin parmaklarının tetikte olması yozlaşmış komutanların emirlerinin uygulandığını göstermekteydi. Burg, bunun ahlak dışı olduğunu söylüyordu. Bu yüzden onlara ‘süpürücü güç ‘ diyorlardı. Açıkları ateş Burg’un söylediği gibi insanlık dışıydı.

Burg sözlerini şöyle tamamlıyordu: Bu ordu dünya üzerindeki en ahlaklı ordu değildir. Elimizdeki en avantajlı durum ordunun toplumun yarısı olmasıdır. Bu sebeple ordu kendisini gözden geçirmelidir.

- **Kitap: Din Şeytanları / Shawki Friedman**

Yazar kitabında İsrail toplumundaki görünen dini aktarmaya çalışmıştır. Dinin karşı gruplara kullanılan terör aracı olduğunu hatta İsrail dışında yaşayan pek çok kişi Arapların ve İranlıların iniş yaptığı Lod Havalanına sadece inmelerini gerektiğine inanmaktaydı.

Friedman' göre; din hayatın her alanında hazır bulunmaktadır. Örneğin; Eğitim alanında dini müfredat mevcuttu. Basın alanın yönetiminden sorumlu en üst derecedeki dini bakanlar, basın ve polislerinin kipa takmasını dinlerine bağlılık göstergesi olduğu için zorunlu kılarlar. Kipa takması zorunlu olan kişiler neden taktıklarına dair soruları yanıtsız kaldı.

Yazar kitabına şu eklemeleri yaptı; İsrail'deki din tehlikeli durum askeri kurumlarda varlığını göstermektedir. Özellikle artan dini eğilimler, önlemler orduyu Dinin (Tanrının) Ordusu olmaya dönüştürecek derecedeydi.

Din tümüyle hayatın her alanında vardı. Resmi törenlerde, okul etkinliklerinde, milli törenlerde vb... Bu durumda toplumda büyük endişe yaratmaktaydı. Çünkü dinin tüm hayatı ele geçireceğinden korkuluyordu.

Diğer taraftan yazar, İsrail Toplumunun hiçbir zaman laik toplum olamayacağını belirtmektedir. Çünkü toplumun pek çok kesimi devletin demokratik bir Yahudi devleti olmasından gurur duymaktadır. Böylelikle yazar, dinin söylenilenin aksine toplumu cesaretlendirmek için kullanılması İsrail toplumunun ödeyeceği büyük bir bedel olacaktır.